

**ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.
ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΟΙΔΙΠΟΔΑ στον 21ο αιώνα**

Σάρας Θεωρής

autopoiesis.squat.gr

Η παγκόσμια κοινωνία σέρνεται πλέον στο άρμα της ελαστικής συσσώρευσης του κεφαλαίου. Η ελαστική συσσώρευση οδηγείται από τους τρεις πόλους της κυριαρχίας στις καπιταλιστικές κοινωνίες του 21ου αιώνα: Κεφάλαιο – Κράτος – ΜΜΕ. Οι βασικές σχέσεις εξουσίας σε αυτούς τους τρεις πόλους είναι: εργάτης-αφεντικό, υπήκοος- αντιπρόσωπος, θεατής-ειδικός. Τα ΜΜΕ αναπαράγουν και παράγουν τα κυρίαρχα νοήματα της μεταξύ μας επικοινωνίας, τοποθετώντας τον ειδικό δημοσιογράφο, επιστήμονα, πολιτικό, προπονητή, αναλυτή κλπ ανάμεσα σε εμάς και την εμπειρία της ζωής μας, ιεροποιώντας έτσι τη ΓΝΩΣΗ, που παράγεται και αναπαράγεται στα σχολικά κολαστήρια.

Ο εργαζόμενος – υπήκοος – θεατής οφείλει να είναι έντιμος παραγωγός – καλός “πολίτης” – σωστός καταναλωτής των προϊόντων μίας κοινωνίας που ζει για να παράγει και δεν ζει δημιουργώντας. Παράλληλα οφείλει να είναι έτοιμος να προσαρμοστεί στις διαρκώς μεταβαλλόμενες ορέξεις α. των αφεντικών για περισσότερα κέρδη β των πολιτικών αντιπροσώπων για μεγαλύτερες θυσίες γ των ειδικών της επικοινωνίας για νέα πλαστικά προϊόντα εικονικής ευτυχίας. Ποιος είναι εκείνος ο θεσμός ο οποίος πρέπει να παράγει τα τούβλα για το χτίσιμο της νέας εποχής; Το σχολείο ή καλύτερα η δια βίου εκπαίδευση.

Το Δια βίου σχολείο θα κοινωνικοποιεί τους μαθητές σε μία ηθική της διαρκούς ανάγκης προσαρμογής τους στα γούστα των κυρίαρχων. Στη δια βίου μάθηση ο εργάτης-υπήκοος-θεατής είναι υποχρεωμένος να επιβεβαιώνει μέχρι το τέλος της ζωής του την αξία της υπόστασης του, που δεν είναι άλλη από ένα εμπόρευμα, που παράγει εμπορεύματα, για να τα αγοράσει. Μόνο που υπεύθυνος για την μίζερη αυτή πραγματικότητα δεν είναι οι καθημερινές συνθήκες της ζωής του ατόμου, το αφεντικό, ο πολιτικός του αντιπρόσωπος, ο ειδικός. Υπεύθυνος για τη μίζερια είναι το ίδιο το άτομο, που για να επιβιώσει πρέπει να αποκτήσει την ηθική αρετή ενός επιτυχημένου επιχειρηματία, που καταφέρνει να διαχειρίζεται τη ζωή του μέσα από την απόκτηση σημείων καριέρας. Τι σημαίνει πρακτικά αυτό; Ότι το άτομο στη διάρκεια της ζωής του θα καταστρέφει την ταυτότητα στην εργασία, την πολιτική, την καθημερινότητα του, προκειμένου να προσαρμόζεται στις ταχύτητες των αλλαγών, που συμβαίνουν στην παραγωγή, την κατανάλωση, την επιστήμη, τα life-styles κλπ. Παράλληλα θα προσαρμόζεται κάθε φορά στην κυρίαρχη κουλτούρα της ΑΓΙΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ (κεφαλαίου – κράτους και ΜΜΕ) η οποία μπορεί να μεταβάλλεται ανάλογα με τον εκάστοτε συσχετισμό δύναμης.

Στον ιδιότυπο αυτό πόλεμο το άτομο αποκτά μία σχιζοφρενική ταυτότητα, την οποία πρέπει να διαχειρίζεται ως καλός “έλληνας” κοσμοπολίτης, ως καλός μισθωτός δούλος – “επιχειρηματίας”, ως καλός υπήκοος- “πολίτης”, ως δημιουργός που αυτοκαταστέλει τη δημιουργικότητα του. Την επίλυση των αντιφάσεων αυτών θα λύνει ο εκάστοτε φορέας μάθησης: το κράτος, η εταιρεία, το κόμμα, ο “ειδικός”. Το δια βίου μαθητευόμενο άτομο θα επιβεβαιώνει έτσι τον εαυτό του μέσω της επιβεβαίωσης της ΜΑΜΑΣ εταιρείας, του ΠΑΤΕΡΟΥΛΗ κράτους, του ΝΤΑΒΑΝΤΖΗ -αφεντικού και κόμματος, του ΘΕΟΥ -ειδικού. Η ταύτιση των επιθυμιών του ατόμου με τις επιθυμίες και τα συμφέροντα του κυρίαρχου θα είναι μία διαρκής διαδικασία αυτοκαταστροφής της ατομικότητας του, ένα άλυτο “οιδιπόδειο” σύμπλεγμα, στο οποίο θα δομούνται οι σχέσεις εξουσίας όπου ο διαβίου μαθητευόμενος, επιθυμεί τον εκάστοτε πατερούλη. Έτσι η δια βίου μάθηση μετατρέπεται σε ένα μηχανισμό πολιτικής διακυβέρνησης των ατόμων που ζητιανεύοντας ταυτότητα από τον κυρίαρχο, επιβεβαιώνουν αυτή την κυριαρχία. Με τον τρόπο αυτό η ΓΝΩΣΗ, η δια βίου “κατάκτηση” της γνώσης γίνεται το κυρίαρχο περιεχόμενο της εξουσίας στον 21ο αιώνα.

Παράλληλα η διαχείριση της πληθυσμιακής ατομικότητας των μαθητευόμενων θα αποτελέσει ένα τεράστιο πεδίο συσσώρευσης κερδών για τους επίδοξους επενδυτές. Ένας δια βίου εργαζόμενος που εκπαιδεύεται δια βίου, κερδίζοντας τα σημεία της καριέρας του, μετατρέπεται και σε έναν δια βίου καταναλωτή του νέου εμπορεύματος της “γνώσης”. Πιστοποιητικά δεξιοτήτων, γλωσσομάθειας, ικανοτήτων, τίτλοι σπουδών, μεταπτυχιακά, ακόμα και τα απολυτήρια γυμνασίων και λυκείων θα μετατραπούν σε ανταλλακτικές αξίες. Διαδικασίες εμπορευματοποίησης που προβλέπονται και από τα μνημόνια της δικτατορίας του ΔΝΤ.

Το εμπόρευμα της δια βίου μάθησης, η ελαστικότητα των στόχων της μάθησης στη διάρκεια της ζωής του ατόμου οδηγούν σε μία αλλαγή του περιεχόμενου και της μορφής της γνώσης. Ο κατακερματισμός, η αποσπασματικότητα, η μηχανοποίηση της μάθησης, η έμφαση στην κατάρτιση θα γενικευτούν ακολουθώντας τις προσταγές της ελαστικοποίησης σε παραγωγή-κατανάλωση και θέαμα. Δια βίου μάθηση σημαίνει γνωρίζω τις ευκαιρίες που έχω για προσαρμογή στις ανάγκες των κυρίαρχων, και κατα συνέπεια πειθαρχώ (ανα) γνωρίζοντας αυτή την ανάγκη, επιθυμώντας την κυριαρχία τους.

Το πλήθος των εργαζόμενων – δάσκαλοι, εργαζόμενοι γονείς, μελλοντικοί μαθητευόμενοι εργαζόμενοι – που δεν βολεύονται στα σχήματα της καπιταλιστικό-κρατικής κυριαρχίας, οφείλουν να συναντηθούν στο δρόμο της άμεσης δράσης και της αυτοοργάνωσης, για τη δημιουργία θεσμών ελευθεριακής μάθησης, πέρα και ενάντια σε κεφάλαιο και κράτος. Οι δάσκαλοι σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης μπορούμε να πρωτοστατήσουμε στη δημιουργία ενός κοινωνικού ελευθεριακού κινήματος, που μέσα από κοινές συνελεύσεις όλων των εργαζόμενων τόσο σε σχολικό όσο και σε τοπικό επίπεδο, θα θέτει ως στόχο την καθολικότητα, τον κριτικό χαρακτήρα της μάθησης, το διαρκές παιχνίδι και τη διάθεση για δημιουργία μέσα κι έξω από το σχολείο. Στην κατεύθυνση αυτή είναι απαραίτητο να οργανωθούν κινήσεις, που ως πρωταρχικό τους στόχο θα θέτουν την καλλιέργεια των αξιών της αλληλεγγύης, της αμοιβαίας βοήθειας, της άμεσης δημοκρατίας ενάντια σε κάθε μορφή διαμεσολάβησης στην οικονομία, την πολιτική, τον πολιτισμό της καθημερινής μας ζωής.